

Pan Fučík je tak trochu typ mladé generace — jaké honem? Řekl bych reakční, ale kterápak mladá generace nereaguje proti starší, která nejmladší nereaguje proti mladé, o dvě tři léta starší? Tedy p. Fučík reaguje — to se rozumí samo sebou — proti dekadentům, jak jim říká, proti svůdcům (prokládá to v jednom čísle výslovně, že byl sveden do těch všelijakých perversit), proti proudu, „který otrávil všechny nás mladé“. To by nebylo nic špatného ještě — myslím ta reakce. Dekadence není ještě summum moudrosti, ani absolutní terminus rozvoje. Dekadence je relativum relativnější než všechna ostatní relativna tohoto relativního světa a může být buď docela nic a málo nebo docela úctyhodně mnoho — to všechno záleží na tom, kdo tohoto slova užívá a v jakém smyslu a vztahu. Dekadence — kdo řekne to slovo, neřekne ho s tupou prostoduchostí — řekne to vždycky *cum grano salis*, s dvojsmyslnou pointou, na ruby a s ironií. Dekadence volá všude svou komplementární hodnotu, a tou je *renaissance*. A jsou-li lidé, kteří užívají slova dekadence jako absolutního a pevného termínu, chtějí tím jen říci, že to, čemu „sensus communis“, průměrné šosácké mínění říká kultura a perioda úpadová, je vlastně vrchol, nejvzácnější, nejdelikátnější a nejsubtilnější stav, právě eldorádo výjimečných duší. Obracejí běžné termíny na ruby. Výjimku staví proti pravidlu, sociální užitečnost a zdraví proti uměleckosti.

Tedy p. Fučík, jak nám praví v předmluvě, chce překonat dekadenci. To není nic nového, poněvadž každý z nás chce se probít

z malosti a tísně a bídy a de facto každým literárním činem probíjí. Každý z nás, rozumí se samo sebou, „překonává dekadenci“ a „utíká k Slunci“ a mnohý, kdo o tom nemluví, snad daleko opravdověji a úsilovněji než p. Fučík, který si z toho dělá program a nálepku na knihu. Ale budiž konečně. Ani to bych nevytýkal, ale ubohé je, jak je ten program malinký a jak naivní. „Dekadence“, „renaissance“, „překonávat“, „smysl života“ — to všechno jsou slova a je v nich buď mnoho nebo nic, podle toho, kdo je vyslovuje a co jimi rozumí. A tu, přiznávám se, neviděl jsem dávno tolik krátkozrakosti, sebedůvěry a ilusivné naivnosti jako v knížce p. Fučíkově a speciálně v její předmluvě. Dekadence je p. Fučíkovi pocit prázdnoty, smutku a bezcíli života kolem dvaceti let. „Zdá se mi, že každý mladý člověk přijde po dvacátém roce v dekadenci,“ píše tento hluboký psycholog. „Je to doba, kdy už nevěří pranicem (sapristi!), život naň doléhá a on cítí prázdnotu kolem sebe (v sobě ne? — nu, ta „kolem sebe“ mu neuškodí!) a z prázdnoty smutek. A ještě neví, že musí začít znova, že musí hledat novou víru . . .“ A takovým tónem to jde dál. Proč prázdnota, proč víra ztracena a jaká ta nová, o tom ani slova. Jen prázdny zvuk a ozvěna něčeho, co zvoní v ulicích. Nuže, takto rozuměná dekadence je dětinství a tu ovšem není nesnadno překonávat. Celá knížka p. Fučíkova je prázdna hra se slovy. Ztratil jsem víru, jsem hotov se životem, poznal jsem děvčata a zklamala mne, nikde žena, která by mi byla zároveň sestrou. To je p. Fučíkova *Propast*. A po ní hned: reakce, rekonvalescence, vítězství? Proč? Boží vědí. Znudilo to patrně p. Fučíka, zprotivěla se mu zahálka a toulky, přišla rozumná láska a perspektiva na svatbu, a p. Fučík mluví „o poznání smyslu života“ a píše hrdě, jak šlápl, triumfální Vítěz, přemoženému Satanu na krk . . .

Celá knížka působila na mne strašně komicky. Stále mi visela v hlavě otázka: pourquoi tant de bruit pour une omelette? Nač takový křik, nač tahal p. Fučík do arény taková těžká slova jako ten nešťastný „smysl života“ — když jde *jen o to*. Nač mluví

o „velmi vážném procesu života“, když je to docela hloupá studentská historie, jakých se hraje sta denně: student začne „genialničit“, t. j. potloukat se v noci po hospodách a kavárnách, ale včas se „vzpamatuje“, přijde do toho nějaká seriosní známost, udělá zkoušky a facit: svatba a půl tuctu dětí.

To je tedy esence p. Fučíkova útěku ke Slunci. Říkám tu docela otevřeně, že taková „renaissance“ je mi — nejhnusnější a nejtriviálnější dekadence, třeba s ní souhlasilo „hodně kamarádů“ p. Fučíkových. Taková renaissance je mi dětinství, a problém dokonce není v tom, má-li se „zpívat veseleji“, jak píše p. Fučík, nebo smutněji. To je stanovisko všech šosáků, kteří žádají umění „veselé“, poněvadž nechtějí se dát rušit v příjemném trávení. A kdyby přišel směr, který by chtěl z „veselosti“ dělat kritérium nového umění a v něm vidět rys renaissance, bylo by to opravdu vesele — hloupé.

Ale, opakuju, to všechno jsou dětinství, a problém renaissance leží docela jinde. Běží o to, má-li umění vyváznouti z pathologičnosti à tout prix, z koketování s abnormalitou a beztvornou zrůdností. Běží o to, má-li umění malovat a zpívat znova *zdraví a sílu*. O návrat k Slunci tu jde skutečně, jenže to bude tohu jiné slunce než ono p. Fučíkovo. Slunce p. Fučíkovo je proti onomu renaissančnímu jen lojovou svíčkou. Slunce renaissanční musí být vysoké polední slunce, hvězda života a síly, kypící číše světla a žáru, dárkyně krásně a ostře vykrojených tvarů, matka nesmírného a zmnoženého Intelektu, jenž rozpustí v sobě a pohltí všechny stíny sentimentality a citového chorobnictví, všechno náhodné, podvědomé a osudně sešerelelé, celou říši malátné mdloby a nemoci. Běží o umění, které na velikých a vysoko vztýčených typech lidství bude vychovávat čtenáře, které bude malovat individua vysoká a silná a zdravá a jimi bude uzdravovat čtenáře. Ne pedagogickou tendencí, ale pouhou existencí, poněvadž oheň zapaluje všechno kolem sebe a síla zvedá všechno k sobě. Malé a rozvrácené a kleslé figury šíří nákazu svou malostí a chorobou, velké budou oživovat svou velikostí, sáláním jejich pa-

prsků a světelných vln. Ano, zdraví a síla . . . ale to není ten počestný normál a ta slabošská průměrnost, ta naivní ilusivnost a ta bledá sentimentalita, jaká nás dusí přímo v této knize.

Tyto pomysly jsou abstraktní, ale umělci mají se proměnit v nejživější plnost a krevní hutnost. A toho zase marně hledáme u p. Fučíka. Mnoho a často alegorizuje. Samá abstraktní, bledá, povídavá thematičnost a traktátovost zeje z knížky. Vlastní podstata básnická, jeho prostředky výrazové, komposice, styl, způsob intonace a faktura verše nejsou ani jeho a dokonce již ne renaissanční. Převzal to všecko od dekadentů a to ještě ve formě zhoršené vlastní impotencí. Převzal jen nejhorší část jejich způsobu, na dobrou a lepší nestačil. A touto zhoršenou dekadencí bojuje — za renaissanci! Problém renaissance umělecké bude *ostrý, v poledním slunci vykrojený tvar*, ryzí, vykvašená, krásně a bohatě vykvetlá *linie, slovesný typ*, stylisovaný a zhuštěný. Zde měl začít *pracovat* p. Fučík a ne ve vymýšlení naivních povídacích programů a dedikačních listů. Neměl vzít *bezvarou*, nekonečně vleklou melopu pseudodekadentní a kopírovat ji slepě, neměl psát ty žízalovité verše bez rytmu, reliefu a struktury, ty plazivé mlhy řídkých, rozbředlých slov: — měl hledat obrazy plné a zhuštěné, slova, z nichž šlehají jiskry a v nichž hrají plameny, rytmy pevné a pružné, které útočí na duši jako řada atletů. Měl vzít problém renaissance za to, zač ho lze chytit zcela hmotně a hmatavě: *krásná výrazná forma*. Renaissance je kult krásy, a rozumí-li jí pan Fučík jako návratu ke Slunci, měl pochopit, že Slunce klade již samo sebou problém *formy, tvaru*. Jen ve tmách splývají obrysy, v poledním slunci jsou vyhnány v ostří určitosti a skrojenosti. Poesie renaissanční bude muset být nutně typická i ve tvarech, bude muset mít výrazy stejně svalnaté jako nervové, bude muset stanovit pevné hodnoty slov a obrazů, zhustiti se v pevné tvary pravidelně a krásně tančících sluncí a hvězd z beztvarých chaotických mlžin . . . Formové umění přijde v tomto názoru nutně znova ke cti. Zdraví a síla jako idea má v estetice a poetice ekvivalentem řád, eurytmii, soulad, ve-

lebu, harmonii. Studium renaissančních umělců italských i nových (z těchto Carducciho, d'Annunzia) nebo „posledního renaissančního člověka“ Goetha poučí, myslím, v tomto směru nevěřící. Ale p. Fučíkova sbírka veršů je i po této stránce kniha mdlobná, šerá, pasivná a beztvará, vodnatě sentimentálná a mlžně neslunečná.